

Izhaja vsak
meseč na
2 polah in
velja za vse
letu 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in upravništvo
nahajata se v
Frančiskan-
skih ulicah,
št. 16.

O odškodovanji za nedolžno zatoženje in obsojenje.

(Javno berilo.)

Z razsodbo c. kr. porotnega sodnega dvora v Novem Mestu 27. junija 1874, št. 3261 sta bila zakonska Janez Perše, 33 let star, katoliške vere, posestnik na Hribu, do tedaj nekaznovan, in Neža Perše, 30 let stara, do tedaj še nekaznovana, oba stariša jednega otroka, — za kriva spoznana hudodelstva uboja, in sicer: Janez Perše kot neposredni storilec, storjenega s tem, da je nekega večera začetkom februarja 1874. l. 70letnega Matijo Kobeta iz Dornachberga poleg njegove hiše sicer ne iz namena, da bi ga usmrtil, pa vendar iz družega sovražnega namena z loparjem na desno stran čela udaril ter mu s tem prizadejal poškodbo, vsled katere je Matija Kobe umrl, — in Neža Perše kot sokrivka s tem, da je Janeza Peršeta z besedami: „Jaz sem na Matijo Kobeta jezna, pojdiva doli in ubijva ga“ k dejanju naščuvala ter Kobeta tudi sama jeden pot z motiko po glavi udarila.

Janez Perše je bil za 6 let, Neža Perše pa za 8 let v težko in poostreno ječo obsojena.

Porotniki potrdili so dotična vprašanja z 11 glasovi zoper 1 glas.

Zatožba opirala se je na sovraštvo zatoženih proti ubitemu, katero sta Peršetova večkrat pokazala s tem, da sta Kobetu grozila, in katero se je še pomnožila, ko je Kobe vinograd, ki ga je bil obljubil Peršetu, drugam prodal. Tožba se je pa naslanjala posebej na to, da je Janez Perše, ki je od kraja tajil, potem, ko so ga opozorili na zgoraj povedane sumljive okolnosti, dejanje sam priznal, ter sedaj samega sebe, sedaj svojo ženo, sedaj pa oba skupaj kot storilca zaznamoval, potem to priznanje zopet nazaj vzel in v novič izrekel. Neža Perše je vedno tajila.

Iz teh okolnostij so menda tudi porotniki svoje mnenje zajeli.

Obsojenca nastopila sta kazni dne 27. in 28. junija 1874. —

Dne 11. junija 1875. pa je Jurij Petschauer iz Dornachberga na smrtni postelji vpričo več ljudij izjavil, da je on Matijo Kobeta s kamenom ubil in potlej pokopal.

Ker se je to priznanje po poznejših poizvedbah kot resnično pokazalo, se je pravda zoper zakonska Peršeta ponovila in pozneje ustavila.

Janez in Neža Perše pa sta bila dne 13. februvarija 1876 izpuščena.

Janez Perše vprašan, zakaj je dejanje priznal, je rekel, da je mislil, da ga bodo na podlagi tistih sumljivih okolnostij gotovo obsodili, in ker se je zatožba glasila na hudodelstvo umora, da ga bodo obesili, — s tem pa, da je dejanje priznal, hotel je samo to doseči, da bi se mu smrtna kazen spremenila v kazen zapora. —

Tedaj sta nedolžno obsojena v ječi zdihovala od dne 27. junija 1874 l. do 13. februvarija 1876, potem so ju izpustili in stvar je bila pri kraji.

V imenu pravice zgodila se je dvema človekoma huda krivica, — in ta krivica do danes ni poravnana.

Ponosno se dandanes vsak državlján sklicuje na to, da živi v pravnej državi in res je, da meri tendenca našega stoletja sploh na to, da bi se pravu priborilo mesto, katero bi po naravi moralo zavzemati v državi in sploh v človeškem društvu. Vender pa, če si ogledamo, kako se vrše stvari v vsakdanjem življenji, in kakšna je današnja praksa, moremo žalibog čestokrat opazovati, da sta pravo in pravosodje le v službi države in človeškega društva, in da ravno, kjer bi morala vladariti, le služita; in opazuje se celo, da se pravo zlorabi tudi za policijske namene. V teoriji je drugače; teoretično je država hči in braniteljica prava, ona polastila se je moči, da jo rabi v imenu in za namene prava. Teoretično se je vse to prav lepo že izpeljalo, — izvršilo se je pa prav malo, kajti naši napredki v zakonodajstvu in pravosodji so le skromni, če pomislimo, da še dandanes zajemamo največji del iz neusahljivih virov rimskega prava.

Če si — da preidemo na naš predmet — ogledamo pravosodje v kazenskih stvareh, moramo omeniti, da je začeni od druge polovice preteklega stoletja začel princip humanitete uplivati ne samo na pravoznanstvo, temveč tudi na pravosodje. Ravno tukaj

ima teorija, katero so začeli razpravljati filosofi onega časa, največ vspeha. Videli smo, da je izginila mučnica (nateznica, Folter), videli smo, da se je odpravila v nekaterih krajih smrtna kazen, in videli smo, da so odpadla železja, telesne kazni ni skoro nikjer več, in kaznilnice uredile so se tako, da so vender postale človeška bivališča, kar poprej niso bile. Vender pa ravno v tej smeri nismo dosegli še najmanjši del tega, kar baš zahteva ideal prava in kar bi se moralo doseči.

V dokaz tega hočemo le opozoriti na zahteve, katere izražajo leto za letom naši juridični zbori, bodi si francoski, italijanski, nemški ali angleški, in katere so izraževali pravoslovci in filosofi tega in preteklega stoletja. Opazovali bomo, kako malo so se ozirale na nje vlade. In ravno tako se je zgodilo z vprašanjem, s katerim se hočemo danes baviti.

Jedna tistih želj, katere je izrazil ravnokar nemški juridični kongres, je ta, da naj se odškodujejo oni, ki so se nedolžno zatožili in obsodili, in ki so vsled tega veliko škodo trpeli na življenji, premoženji in časti. Slučaji zadnjega časa, kateri so vsim znani — omenimo le slučaj Steiner na Dunaji — spominali so zopet z neomahljivo močjo na to vprašanje naše pravoslovce, in mi moramo reči „zopet“ zato, ker to vprašanje ni novo, ampak že staro, in se moramo le čuditi, da v našem stoletji, katero se tako rado imenuje stoletje omike in izobraženosti, to vprašanje ni še rešeno.

To je gotovo madež, katerega se moramo ravno tako sramovati, kakor bi se morali naši predniki sramovati mučilnice.

Jeden pogled na zgodovino nam precej predočuje, da je to vprašanje že staro.

Jean Calas, pošten meščan in trgovec v Toulous-u, bil je dne 9. marca 1762 vsled sodnijskega ukaza ob življenje dejan. Zatožen je bil, da je umoril lastnega sina, in po jako površni preiskavi, pri kateri tudi mučilnice ni manjkalo, obsodil ga je parlament v Toulous-u na smrt. Ravno tri leta po tem dogodku, namreč dne 9. marca 1765, spoznala je najvišja sodnija v Paris-u Jean-a Calas-a jednoglasno nekrivega, uničila razsodbo toulouškega parlamenta in francoski kralj je ukazal, da se je zapuščeni obitelji Jean-a Calas-a izplačalo 36.000 livres odškodnine.

Mimogrede hočemo omeniti, da je k temu vspehu največ pripomogel francoski filosof Voltaire, ki je zvedevši Calas-ovo

usmrтитеv rekel, da ga je sram, da je človek in Francoz, in ki se je noč in dan tako trudil za to reč, da mu ni, kakor pravijo poročevalci onega časa, tri leta prišel smebljaj na ustnice.

Leta 1781 je akademija lepih umetnostij v Chalons sur Marne razpisala darilo za najboljši odgovor na vprašanje: katero bi bilo najpripravnejše sredstvo, da se odškodujejo nedolžni zatoženci? Vsled tega razpisa uložili ste se dve razpravi, in obe je akademija lepih umetnij in znanostij spoznala za darila vredni. Prvo razpravo pisal je Brissot de Varville, ki je pozneje kot girondist sam na šafotu storil smrt. Druga razprava bila je nekega Filipa de la Madeleine-a. — Francoska zgodovina pripoveduje o strašanskih justičnih umorih, ki so se godili takrat vsled krivičnega sojenja francoskih sodnij. To omenja tudi francoski justični minister, ko je dne 8. maja 1788 kralju predlagal ordonanco, s katero bi se temu prišlo v okom. V njegovem govoru pri tej priložnosti pred kraljem Ljudevitom XVI. zahteval je minister, da se nedolžno obsojeni odškoduje, in kralj Ljudevit XVI. zanimal se je prav gorko za to, kar je temveč tragično, ker je ravno ta kralj potem sam bil nedolžno obsojen in usmrten.

Zapisniki generalnih stanov od l. 1789 kažejo, da so se generalni stanovi na Francoskem vedno za to borili, da se pripozna odškodnina nedolžnim zatožencem.

V aprilu sledečega leta predlagal je Duport, naj se sprejme v novi kazenski red določba, po kateri bi oni, ki so bili nekrivi spoznani, dobili pravico do odškodovanja. Njegov blagi predlog pa je propal, in francoska dežela je vsled tega le vnovič pokazala, koliko navdušenje za velikodušne ideje navdaja njene sinove in kako izvršenje zaostaja za tem.

Kar se pa ni moglo izvršiti na Francoskem, izvršilo se je na Italijanskem. Slavni odvetnik Gaetano Filangieri v Napolji se je tega predmeta s tako gorečnostjo poprijel, da je velikega vojvodo Leopolda I. toskanskega popolnoma prepričal, in da se je vsled tega l. 1786 vzprijela v kazenski red toskanski določba, po kateri se je nedolžnim obsojencem pravica do odškodovanja pripoznala. Ta Leopold I., sin slavne cesarice Marije Terezije, je bil isti, ki je tudi prvi med vsemi vladarji v svoji deželi (namreč v Toskani) odpravil smrtno kazen. S tem si je ta vladar postavil časten spomenik na vse veke.

Posebna blagajnica ustanovila se je v Toskani, iz katere so se odškodovali po kakem hudodelstvu poškodovani in pa oni, ki so se spoznali nekrivi.

Ravno ta določba upeljala se je potem tudi v kraljevini obeh Sicilij.

V najnovejšem času se je L. Luchini v Italiji in na Francoskem več pisateljev s tem predmetom pečalo. Vsi prišli so k zaključku, da je država zavezana do takega odškodovanja. Celo Napoleon III. je pripoznal to pravico nedolžnim obsojencem in obtožencem, seveda le moralčno, in je smatral dolžnost države do takega odškodovanja za „*dette de la société*“, in to je vedno tudi izpolnoval, če drugače ne, pa iz lastne blagajnice.

Na Angleškem je slavni zagovornik Jeremy Bentham v svojem spisu: „*Introduction to the principles of moral and legislation*“ leta 1789 izrekel, da bi se ves družbeni red preobrnil, ako bi se vsaka pomota, ki se je zgodila v pravosodji, ne poravnala s primernim odškodovanjem. Leta 1808 predlagal je S. Romilly v angleškem parlamentu ta predmet zadevajočo *Compensations-Bill*, pa jo je pozneje zopet umaknil, in če se je ravno potem še enkrat angleška doljenja zbornica pečala s tem predmetom, je to vprašanje vendar na Angleškem do dandanes ostalo nerešeno.

Razun onih, katere smo že imenovali, so se potezali za to pravico nedolžnih obsojencev med Francozi še Pastoret, Legraverent, Helie, Dupin, Boneville de Marsangy; med Belgijci Princ in Pergamini, in med Italijani Cremani in Carara, najslavnejši sedanji pravoslovec v Italiji, in med Portugizi Joze de Melofraire.

Posebno temu zadnjemu se ima zahvaljevati, da se je leta 1861 ta princip vzprejel v načrt portugiškega kazenskega zakona, in omeniti se mora naposled, da ta princip je dandanes v veljavi v 18 kantonih švicarske republike.

Čudno je, a ne more se zatajevati, da so Nemci pri vsem tem gibanju molčali. Še-le leta 1865 je Heinze v svojem spisu: „*Das Recht der Untersuchungshaft*“ začel pečati se z vprašanjem, ali se imajo odškodovati oni, ki so nedolžni prestali preiskovalni zapor. Leta 1868 se je v virtemberški kazenski red vzprejela določba, da mora državna blagajnica odškodovati takega obsojenega, kojega nedolžnost je pozneje bila dokazana.

Od l. 1873 začel se je tudi zbor nemških juristov s tem vprašanjem pečati, in sicer le glede onih, ki so po nedolžnem prestali preiskovalni zapor.

V najnovejšem času, t. j. letos je znani poslanec dr. Roser v avstrijskem državnem zboru stavil predlog, zadevajoč odškodovanje nedolžnih obsojencev iz državne blagajnice, in sta jednak predlog stavila v nemškem državnem zboru Filips in Lenzmann.

Tem zgodovinskim črticam hočemo še dostaviti, kar mi mislimo o tem vprašanji.

Nesrečnež je, kdor je zatožen; zatožba sama na sebi je za vsakega, katerega zadene, že velika nezgoda. Zatoženec mora veliko trpeti, če tudi ni v zaporu. Trud in skrbi, stroški za zgovornika in druge škode na premoženji so vedno v tesni zvezi z vsako zatožbo. Velik del tega zla ne more se nikoli poravnati niti z denarjem, niti s častnimi izjavami. Kolikor pa je mogoče, moralo bi se vendar odškodovati nedolžnega zatoženca. Uzroki, kateri veljajo v tem slučaju, morajo pa še večje veljave biti, če je bil kdo nedolžno obsojen. Ni-li strašanska misel, da je bil nedolžni odtegnjen najedenkrat svoji obitelji, odtegnjen svojemu navadnemu delokrogu, kateri živi njega in njegovo družino, da mora leta in leta v ječi medleti, ko njegova obitelj strada in po svojem redniku hrepeni; in kako še potem, ko je nedolžni trpinec v ječi umrl, ali pa, kar je najbolj strahovito, da je v imenu pravice, kakor Jean Calas, ob življenje bil dejan? Kako pomanjkljivo je vse odškodovanje, katero more podati vsa človeška družba v takem slučaju! Kaj pomaga trpečemu srcu, da se, ko je že prepozno, usmrteni spozna nedolžnega, da se mu povrne čast, da se zapuščeni obitelji plačuje denar!

Tukaj je država, čeravno nehote storila krivico, in to vsled tega, ker je kot varhinja prava storila svojo dolžnost in kaznovala človeka, od katerega se je mislilo in morebiti tudi dokazalo, da se je pregrešil zoper občnost. Država, ki ima v pravu svoj temelj, mora v takem slučaju tudi pravico nedolžnega pripoznati in takemu človeku, ki je naposled le žrtev v prid občnosti, dati popolno odškodovanje.

Veliki kancelar nemškega cesarstva skuša upeljati zakone, po katerih bi bila država zavezana odškodovati delavce, ki so bili pri njenem delu telesno poškodovani.

Pri nas velja zakon, po katerem sme vsak, ki je bil vsled nemarnosti ali hudobije kakega sodnika poškodovan, od države zahtevati odškodovanje.

Če je za občnost potrebno in koristno, da se komu vzame njegovo zemljišče ali njegova hiša za napravo kake ceste, železnice itd., sme on zahtevati popolno odškodovanje. Princip je tedaj že pripoznan, da sme tisti, ki v prid ali v korist države ali sploh občnosti kaj trpi, zahtevati odškodovanje, in država ga tudi odškoduje. — Zakaj bi ta dolžnost države tudi takrat ne veljala, kadar nedolžni vsled tega škodo trpi, ker se je kazensko pravosodje zakonito proti njemu zvršilo.

Nasledki takega pravosodja so hujši, kakor oni, če se komu odvzameta kaka dva sežnja zemlje ali pa kake dve opeki. V takem slučaju, če je bil kdo nedolžen obsojen, je vpijoče protislovje med namenom, iz katerega je bila državi izročena velikanska moč do življenja, svobode, imetja in časti vseh državljanov, in m d vspehom, kateri se je z rabo te moči dosegel.

Le kdor je kriv, smel bi se obsoditi in kaznovati, — toda nedolžni je bil kaznovan; pravica bi se bila morala izvršiti, — toda krivica se je zgodila; le hudodelstvo bi se bilo moralo preganjati, — in zgodilo se je brez prejšnjega hudodelstva to, kar bi moralo biti vspeh pravosodja, če se hudodelstvo preganja.

Čut prava nikoli ne trpi, da bi se mogla v imenu pravice goditi krivica in če se to po naključbi zgodi, tako zahteva ravno to čutstvo prava, da se kolikor mogoče to poravna, kar se je pregrešila slepa Themida.

Naposled je zadnji namen vseh znanstev na tem svetu pospeševati humaniteto. Temu namenu se tudi pravoslovje nikakor ne more odtezati, in pravoslovci storili bodo velik korak v humaniteti naprej, če se začno potezati za pravico nedolžnih zatožencev in obsojencev, kakor oni slavni juristi, kojih imena smo tu naveli.

Dr. A. M.

1. Kdaj naj se zatoženca k lokalnemu ogledu (§. 254 kaz. pr. r.) pokliče?
2. Kdaj se sme privatni udeleženec kazenski obravnavi pridružiti (§. 47 kaz. pr. r.)?
3. Načelo, kako naj sodišče razsodi o predlogih, da naj se nove priče povabijo.
4. Presoja zdravniških mnenj po novih zdravnikih (§. 126 kaz. pr. r.).
5. Specijaliziranje glavnega vprašanja (§. 318 kaz. pr. r.).

(Dalje.)

„To uničuje najbolj argument državnega urada v njegovem protidokazovanji, da se je privatni udeleženec oddaljeval od dogodkov, ki so se vršili na tirolskih tleh, veliko več govori za zadostno utemeljenje ničnosti momenta, ki je nastal vsled neopravičene intervencije takega privatnega udeleženca, udeleženca, ki je še pred trenutkom, v kojem se je pričelo obravnavanje stvari same, s svojimi pričami toliko podkopal stališče zatoženca, da se je mogel za trenutek odtegniti sekundiranju javne zatožbe, odpoval se pa nikakor ni popolnoma temu poslu. Ako tedaj kdo nastopi kot preganjalec zatožencev, in to brez vsakega zakonitega razloga, ako ta neopravičeni preganjalec, kateremu nečem pripisovati preveč pomembe, pa mu je tudi premalo ne smem, prouzročiti s svojo intervencijo, da stoji zatoženec, predno se začne obravnavati o stvari zatožbe same, pred sodnijo kot morilec, ki se je odtegnil že davno zasluženi kazni, ako to stori privaten udeleženec, ki bi nikoli ne bil smel zasesti onega prostora, iz katerega je podpiral zatožbo v pogubo zatoženčevo: tedaj se sme pač trditi z vso pravico, da se je vsled intervencije privatnega udeleženca žalil zakon prav očitvidno, vsled intervencije, ki je najbolj pogubila zatoženca, ki je pripomogla k osnovi onega prepričanja porotnikov, ki ni v nikakem soglasji z zakonom in ki bode prouzročila, da se bode obravnava morala kasirati. — Dovoljeno naj mi bode, da tukaj navedem še jeden moment. Vpraševalo se bode: Je-li moralo priti do tega, da je trjeni umor tašče, o kojega škodljivem uplivanji na tek obravnave, ki se bode sedaj razpravljala, nobeden dvomiti ne more, ali je moralo priti do tega, da je ta umor po-

stal predmet diskusije? Po mojem mnenju je odgovor na to vprašanje lehak. V zatožnem spisu razpravljaj se je ta umor na dolgo in široko. Clarke kot priča spravil je ta umor takoj v diskusijo in vsako, po zakonu še tako opravičeno zahtevanje, da naj se ta diskusija pretrga, prouzročilo bi bilo praktično, da bi se bila krivda zatoženčeva glede tega prvega umora vsled upora zagovorništva, privoliti v to diskusijo, smatrala kot dokazana stvar. Toliko o uplivanji privatnega udeleženca na tek dokazovalnega obravnavanja. Zakon daje privatnemu udeležencu pravico, da sme koncem obravnave spregovoriti v dokaz svojega zahtevanja do povrnitve. O tem govoriti, bilo bi težavno tudi najspretnejšemu privatnemu udeležencu, ker od tirolskih sodnikov vendar ni mogel pričakovati, da bodo obravnavali o dedinskih pravicah, ki morajo svojo veljavo pridobiti še le na Angleškem. V kaj se je tedaj zlorabila privatnemu udeležencu podeljena beseda? V to, da se je z razjarjenostjo, kakeršnej bi se v avstrijskih sodnih sobah težko jednaka dobila, predno se je še izrekel verdikt, zatoženec apostrofiral s „črnim morilcem svoje soproge.“ Preiti hočem tukaj vprašanje, je-li takemu postopanju nasproti, kjer se mora še pomisliti, da je bil meščan bocenski, ki je proti svojim meščanom o tujem moži pred sodiščem tako govoril, poznejše opominovanje predsednika, da je privatni udeleženec preveč govoril in da nikdo nima pravice, zatoženca imenovati morilca, predno je odgovoril verdikt porotnikov na to vprašanje, zadosti popravilo to, kar se je prej pregrešilo. Zagovorništvo je marveč mnenja, da se nepokorščina proti zakonu, da se popolnem protipravno postopanje privatnega udeleženca in pogubljeni upliv te nepostavne intervencije na celi tek obravnave očitno dovolj razvidi že iz zapisnika glavne obravnave, tako da mora pritrjenje temu razlogu ničnosti samo za-se že prouzročiti uničenje napadene rzsodbe.“

II. Izpeljevaje točko ničnosti, katero je radi tega proti rzsodbi navedel, ker se nekatere priče niso povabile, opomnil je zagovornik dr. Markbreiter: „Jako veliko prič se je zaslišalo, katere naj bi bile dokazale, da je Tourville človek sposoben umora; take priče pa, od katerih je zagovorništvo pričakovalo, da bodo dobro za zatoženca izpovedale, se niso povabile. Porotno sodišče ni opravičeno, da bi kar naprej presojevalo in pretresovalo pomenljivost izpovedeb prič; nezakonito je, ako se hoče odvrnitev

predloga, da naj se povabijo priče, dokazovati in podpirati z irelevanco izpovedbe, ki se pričakuje od prič. Predlog zagovorništva, da naj se povabi priča Natje, zavrgel se je radi tega, ker da je ta predaleč stanoval, akoravno bi bil od ondot (iz Monakovega) po železnici lahko v 9 urah prišel v Bocen in bi bil lahko razjasnil okolščino, se je li res priča Clapison proti njemu izrazila: „Seveda, da jo je umoril“ (Tourville). Res je sicer Clapison kaj tacega na Angleškem in na Tirolskem (tukaj pod prisego) zanikala ter izpovedala, da po njenem mnenji Tourville tacega dejanja ni sposoben; ker se je pa od kompetentne strani dvomilo o resničnosti te izpovedbe, bilo bi za pomenljivost te na predlog zagovorništva povabljenе priče največje važnosti, da bi se bil Natje kot priča osobno izprašal in zaslišal, ter da bi se bilo tako konstatovalo, kaj da je na tem resnice in kaj je neresničnega, posebno pa tudi, kaj da je rekel Natje gostilničarju Bophardu-u in baronu Schwarz-u, katera oba sta izpovedala obdolževanje ter da sta čula od Natje-ja, da sta se zatoženec in pa njegova hišina tako vedla, da bi se iz tega moglo le nekoliko sklepati na umor. Priča Natje mogel bi bil vse natanko razjasniti; odvrnitev predloga, da bi se bil on povabil, prikrajšuje tedaj zagovorništvo. Priči Peer in Paulmühl se tudi radi neke irelevance njihovih izpovedeb niste povabili, in vender bi bile lahko izpovedali o mirnem obnašanji zatoženca v trenutku, ko se je našel mrtvec, o njegovem mirnem spanji po noči, pred katero se je bil aretiral zaradi takega groznega zločinstva: tedaj izpovedali gotovo o okolščinah, ki so jako važne. Tudi predlog zagovorništva, da naj se priči dr. Knoflach in Folie zaslišiti, odbil se je, in vender ste imeli ti dve priči, ki ste malo prej vsled prošnje zagovorništva stvar preiskavali dokazati, da zatoženec k izvršitvi onega dejanja, kojega ga zatožba obdolžuje, še dovolj fizičnega časa ni imel. Priča Albert Glyen, kateri je izpovedal tako važne, zatoženca obtežujoče okolščine, ter jih trikrat predrugaič, sploh pa ni spoznal pokazane mu slike zatoženca, le-ta se ni povabil radi velikih potnih stroškov iz Angleškega in ker se je tudi sam branil, in vender bi se bile z njegovo navzočnostjo razjasnile vse njegove sumljive izpovedbe. Z odbitjem predloga, naj se ta priča povabi in konfrontuje, se je zopet zagovorništvu bistveno kratila pravica. Specijalen dokaz upliva, za zatoženca neugodnega, v podporo dotične ničnosti ni potreben,

kajti popolnem zadostuje, ako se dokaže, da ni bilo vse jedno, ali se je ponudeni dokaz dopustil ali ne.“

III. Točko ničnosti, ker se je odbilo povabilo in zaslišanje novih zdravniških izvedencev, razpravljal je dr. Markbreiter tako-le: „Dvomljivo vprašanje v procesu proti Tourville-ju ni bilo vprašanje po činitelji, marveč ono, ali je smrt Madelaine Tourville-jeve nastala vsled samoumora ali slučajno, ali pa jo je proizročil kdo drugi. Zdravnika dr. Zimmeter in dr. Flora, ki sta secirala truplo Madelaine Miller-jeve, izrazila sta se, da samoumora tu ni nemogoč. Izvedenca dr. Zallinger in dr. Profanter rekla sta pri preiskavi, da se to ne more zagotoviti iz sekcijskega zapisnika, da sta pa na podlagi drugih subjektivnih momentov, kateri nikakor nimajo brigati izvedenca, prišla do prepričanja, da je Henri Tourville morilec svoje soproge. Prvo imenovana zdravnika sta pozneje svoje mnenje preklicala, ter se akomodirala svojima kolegoma. Pa tudi zadnja dva zdravnika nasprotovala sta svojemu prvemu mnenju popolnoma, ko sta se pri obravnavi izrazila, da ravno iz sekcijskega zapisnika sledi nemogoč samoumor. Kot uzrok temu predrugačenju navedel je dr. Profanter, da je med tem časom na novo in natančneje preštudiral; dr. Zallinger, da mora sedaj odločnejše govoriti, ker je slišal da hoče zagovorništvo mnenje napasti, in da je to vzbudilo častihlepnost zdravnikov. Pri takih okolščinah zapovedovala je pravičnost, da se zaslišijo novi izvedenci. Zakon (§. 126 kaz. pr. r.) kaže pod okolščinami dva pota, po katerih naj se odstranita protislovje in nejasnost v mnenji izvedencev: da se povprašajo za svoje mnenje novi izvedenci ali pa kaka zdravniška fakulteta. Zagovorništvo zahtevalo je le prvo ter je predlagalo dva zdravnika: dra. Bauer-ja in dra. pl. Breitenberg-a, da bi s tem sodišču olajšalo izber. Kolike važnosti za zagovorništvo kakor za to, da se zve resnica, da je bilo mnenje novih izvedencev, kaže mnenje zdravnikov dra. Bauer-ja in dra. pl. Breitenberg-a, katero je priloženo zapisniku o obravnavi in ki pravi, da se izrek objektivnih preiskavanj, ali imamo tukaj opraviti z umorom ali ne, ne da znanstveno dokazati; in vendar je bilo to vprašanje odločilne važnosti. Od porotnega sodišča za odbitev dotičnega predloga, stavljenega po zagovorništvu, navedeni motiv, da so vendar med porotniki trije zdravniki, sankcioniral je kar naravnost zamenjavo sodnikove funkcije z ono izvedencev ter se je s tem

onim trem izvedenim porotnikom naložilo, da naj dominirajo večino svojih kolegov.“

IV. Ničnosti pritožba zaradi izključitve Tourville-ja od ogleda: „Ta razlog ničnosti se ni opiral na št. 5. §. 344 kaz. pr. r. (ker se je predlog zagovorništva odbil), ampak na št. 4. §. 344 kaz. pr. r.; ne more se tedaj ugovarjati, da bi zagovorništvo ne bilo odločno predlagalo, naj se zatoženec pokliče k ogledu. Procedura celega porotnega sodišča na „Stilfser Joch-u“ ni bila nič drugega nego nabiranje dokazov za vprašanje o daljinah in kakovosti kraja, katero vprašanje je jako važno za ono o krivdi ali nekrivdi. In tukaj sèm se zatoženec proti naredbam §. 116 kaz. pr. r. ni poklical, ter se tudi vzlic zapovedi §. 250 kaz. pr. r. ni poučil o rezultatih tega ogleda, ki se je vršil v njegovi nenavzočnosti. Ker se je to oboje opustilo, utemeljena je ničnost §. 344 št. 5 kaz. pr. reda.“

V. Razpravljaje pritožbo zaradi stavljenega vprašanja opomnil je dr. Markbreiter: „Stavljeno vprašanje v procesu Tourville utemeljuje kar naravnost nečuvveno nezakonitost. Vprašanje se je glasilo: „ali je Tourville kriv, da je dne 16. avgusta na cesti med Franzenshöhe in Trofoi-jem s svojo soprogo Magdelaino Miller-jevo z namenom, da jo usmrti, tako ravnal, da je iz tega sledila njena smrt?“ Zatožba trdila je neštevilne posameznosti glede izvršitve umora; temu bogastvu baš nasproti bila je revščina, plitvost, da celo brezsnovnost stavljenega vprašanja. In jaz sedaj vprašam: Ali je kdo videl v Avstriji, odkar zboruje porotno sodišče, v tako važnem procesu tako stavljeno vprašanje? Mogoče, da sem še premalo skusil; a vender menim, da je to v procesu Tourville stavljeno vprašanje prvo svoje vrste, in da mu enakih tudi več sledilo ne bode, in vredno je premisleka, da se to vprašanje nahaja ravno v tem procesu, da se je na jedenkrat opustilo vse očitno o trjenem činu zatoženca in da so se držali le še meglenih obrisov pojma o umoru, ko so pa prej v zatožbi trdili, da so jim znane vse posameznosti. Vsako vprašanje o krivdi mora pred vsem obsezati: ali je zatoženec izvršil čin, kojega se obdolžuje, in v vprašanji morajo se po §. 318 kaz. pr. r. razum zakonitih znakov čina navesti tudi posebne okolščine čina, kolikor je to potrebno v natančno zaznamenovanje čina. Zakonitim znakom morajo se v vprašanji vedno protistaviti konkretne istinitosti. Ako se stavi

vprašanje o goljufiji, ne bo se navedel v vprašanji samo znak prekanjenega slepljenja, ampak specijalno tudi ona slepljenja, s katerimi se je kdo osleparil, in jednako se bodo morale tudi navesti one besede, s katerimi je kdo na pr. skušal koga nahujskati k sovraštvu in zaničevanji državne oblasti. In kako naj se more drugače tudi razsojevati, ali niso porotniki po krivici zakonitemu znaku subsumirali kako istinitost, katera temu znaku nikakor ni primerna? V specijalnem slučaju bilo bi na pr. mogoče misliti, da je Henry de Tourville pri onem sprehodu na „Stilfser Joch-u“ svojo soprogo s surovimi očitanji prignal do samoumora. Ali je de Tourville s tem učinil umor? Gotovo ne, in vender bi bilo mogoče, da bi neizveden človek pritrtil vprašanju, ali je Tourville s svojo soprogo „tako ravnal, da je iz tega sledila njena smrt.“ Zapovedujoča zahteva zakona je, da se vzprejme v vprašanje konkretni čin, ki mora porotnikom veljati kot dokazan; ne kje, kedaj in komu je kaj storil, ampak kaj da je storil, je jedro vprašanja. Zakon govori tako razločno za zagovorništvo, da je vsak citat tu odveč; in vender naj mi bode dovoljeno, da navedem tukaj stavek, katerega je izrekel velespoštovani predstojnik našega pravosodnega upravnništva pred časom v svojih predavanjih o porotnih sodnijah. Ko je namreč razpravljal težavnost splošno stavljenih vprašanj, rekel je slavni učitelj prava: „Jasno je, da mora žaliti pravni, splošni človeški čut spoznanje za krivega na podlagi popolnem splošnega obdolževanja, na pr. „kriv, da je človeka nalašč umoril.“ Ako se tedaj primerja to vprašanje z onim v procesu Tourville, katero ne obsega čisto nič drugega, kakor: ali je Henry Tourville kriv, da je svojo soprogo „nalašč umoril,“ potem smem pač reči, da mora to vprašanje težko žaliti pravni, splošni čut človeški. Porotniki morali so vender misliti na kak dokazan način, kako da se je umor vršil; čemu tedaj strah pred ono takozvano zmotnjavo porotnikov? Vprašanje, kakor se je zares stavilo, je kar zapeljalo porotnike, da niso bili posebno vestni glede tega, kako se je umor izvršil, da jim je bilo malo mar premišljevanje glede posameznostij čina, tedaj tudi malo mar ugovarjanje proti tem posameznostim. Ako so bili le mnenja, da imajo z morilcem opraviti, ni jim bilo treba dosti premišljevat o tem, kako se je učinilo hudodelstvo. Na Angleškem se ve da se vpraša samo: kriv ali nekriv; toda angleški porotnik navezan je na dokazna pravila,

katerih ne sme žaliti, ako neče zakriviti krive prisege. Tako pa so se družile za zatoženca nevarnosti angleškega obravnavanja z onimi avstrijskega, akoravno ga je Angleška izročila le v zaupanji, da se bode tukaj sodil po potu pravice. Ako bi se zavrgli vsi drugi razlogi ničnosti, kar pa nikakor ne pričakujem, stavljenje vprašanja samo bode visoki kasacijski dvor pripravilo do tega, da bode uničil rzsodbo in izročilo proces drugi sodnji.“

(Konec prihodnjič.)

Je li ima terjatev, naznanjena pri zapuščinskeje obravnavi in od dediča priznana, samostalen tožben naslov? Sme se li mladoletnost domnevati? Kdo mora dokazati ugovor maloletnosti?

Alojzija B. uložila je zoper Josipa H. dediča po Alojziji B. tožbo zastran 1000 gld. z obresti; katero terjatev je toženi Josip H. pri zapuščinskeje obravnavi za pravo in resnično spoznal. Toženi ugovarja, da do priznanja pri zapuščinskeje obravnavi nema samostalnega tožbenega naslova; na dalje, da je bil za sklepanja izvirne pogodbe maloleten.

Sodnija v Z. ustregla je zahtevanju tožnice iz sledečih

razlogov:

Iz zapuščinskega zapisnika po Alojziji B. de praes. 7. oktobra 1876 l. št. 5061 kot iz javne listine je dokazano, da je zapuščinski dolžnik, ob jednem tudi dedič Jože H. terjatev zapustnice Alojzije B. v znesku 4000 gld., katere ima pri njem na podlagi pogodbe od 19. junija 1869 iskati kakor tudi obresti od te glavnice od 23. januarja 1876 za istinito in pravoveljavno spoznal.

Iz prisojilne listine do 27. oktobra 1877, št. 5061 je na dalje kakor iz javne listine dokazano, da se od te terjatve delni znesek od 1000 gld. tožnici Alojziji K. kot dednici po Alojziji B. prisodil. — Ker tožnica na podlagi teh listin od Josipa H. njej prisojen znesek od 1000 gld. z obresti od 23. januarja 1876 začenshi, vred terja, toženec pa oporeka, da je zavezan to plačati in ugovarja,

da se na to, da je pri razpravi po Alojziji B. to terjatev priznal, opira naslov tožničnega zahtevanja, navstane prašanje, eksistirali s tem samostalni tožbeni naslov, da je zapuščinski dolžnik pri zapuščinski razpravi to terjatev priznal, ali pa mora tožnica dokazati izviren naslov terjatve do zapuščine, da navstane s tem, da prizna zapuščinski dolžnik terjatev, spadajočo k zapuščini, dedičem samostalen tožben naslov, kar se ne da oporekati; — kajti po priznanji navstane novo pravno razmerje med dedičem in zapuščinskim dolžnikom, utemeljeno z novacijo, ker ostane pravni uzrok (razlog), kakor je preje veljal med zapustnikom in dolžnikom, s tem nespremenjen, da je dolžnik obstoječo terjatev priznal. Kajti s tem, da je dednica pri zapuščinskej razpravi terjatev zapustnika navela kot aktivno imovino in je to terjatev zapuščinski dolžnik za pravo in istinito priznal, navstane nova pogodba, obsegajoča vse lastnosti veljavne pogodbe, katera ima tedaj nov in veljaven praven razlog terjatve in tedaj tudi tožben naslov. (§. 861, 869, 1376. o. drž. zak.

Ker je tedaj tožnica na podlagi zapuščinskega zapisnika dokazala, da je toženec kot zapuščinski dolžnik terjatev iz pogodbe dd. 9. junija 1869, spadajočo k zapuščini Alojzija B. za pravo in istinito priznal, dokazala je s tem vse momente, potrebne za novacijo. S tem pa je utemeljen pravni razlog tožbe in tedaj odpade za isto dokaz izvirnega naslova terjatve. Za tega delj se je moralo njeno tožbeno zahtevanje v polnej meri uslišati, ker je toženec pri zapuščinski razpravi po Alojziji B. tudi obresti, tekoče od 23. januarja 1876 priznal, in se tedaj obnovna pogodba (novacija) tudi na te ozira §. 1376 obč. drž. zak.

Iz tu navedenega je pa tudi ugovor zatoženca, da je bil pri sklepanji te pogodbe dd. 19. junija 1869 še maloleten, — ne glede na to, da ni bila ta okolnost dokazana — irrelevanten, in se ne more nanj ozirati, ker je ta pogodba s tem, da je pozneje to terjatev priznal, svojo veljavo zgubila.

Kar se slednjič ugovora kompenzacije zadeva, se mora tudi glede iste zatoženec zavrniti zaradi nedostatka gotovosti (liquidität) (§. 1438 obč. drž. zak.), kajti, akopram je tožnica pritrčila, da je Alojzija H. v dolžnem pismu dd. 11. majnika 1859 priznala, da dolžuje tožencu, tožnici in Ludoviku H. 2100 gld. za to, ker so jej prepustili premično imovino, spadajočo k očetovej zapuščini,

ter se zavezala to svoto od 11. maja 1859 v štirih enakih letnih obrokih plačati, na dalje, ako se tudi pritrdi, da se je s prisojilno listino od 3. avgusta 1860, št. 3930 iz omenjenega dolžnega lista še ostali znesek od 1000 gld. tožencu prisodil, s tem terjatev nikakor še ni izkazana, ker se iz vsega tega le razvidi, da je imela v začetku tudi tožnica pravico do tožbe iz tega predmeta, in da je bil ostanek terjatve iz dolžnega pisma dd. 11. maja 1859 tožencu prisojen. S prisojilom terjatve pa nikakor ni dokazan obstanek in izkazljivost terjatve, in to tem bolj, ker je iz zapuščinskega zapisnika dd. praes. 7. oktobra 1876 dokazano, da ista še ni bila od interesentov ugotovljena ter da so celo tožbo na lastninsko pravico do iste prepustili posebnej pravdi.

Druga instanca pa je potrdila razsodbo prve instance iz sledečih

razlogov:

Glede na to, da se je zatoženec s tem, da je v ugovoru priznal istinitost in poteklost iztožene terjatve, v zapuščinskem zapisniku po Alojziji B. samostalno zavezal, in da je tožnica tem bolj odvezana od dokaza, kako navstala je ta terjatev, ker toženec ni trdil, da se terjatev zapustnice do njega iz pogodbe dd. 19. junija 1869 l. na neveljaven praven naslov opira ali pa da se naj iz družih razlogov za nedolg smatra — glede na to, da se maloletnost stranke pogodbe sklepajoče od začetka ne domneva, ampak jo v nasprotnem slučaju temveč tisti mora dokazati, kdor jo v svojo korist trdi, da je tedaj v tem slučaju moral toženec dokazati, da je bil za sklepanja pogodbe dd. 19. junija 1869 še maloleten, kar tožnici oporeka, kateri dokaz pa je on opustil; — glede na ugovor tožencev, ki je pa omenjen še le v apelaciji, da je mogla tožnica le sodno uloženje tega dolga, nikakor pa ne plačila zahtevati, se pa po §. 257 obč. drž. zak. ne more ozirati, — slednjič glede nedopustljivosti kompensacije, sklicevaje se na dotične razloge omenjene v prvej sodnej razsodbi, morala se je sodba prve instance v polnej meri potrditi ter ta pritožba zavreči, pritožniku pa se po §. 24 in 26 zakona od 16. maja 1876, št. 64 drž. zak. naloži, da plača prizivne stroške.

Revizija se ni naznanila.

Zneski za zavarovanje življenja, ki so plačilni po smrti zapustnika, morejo se le takrat zarubiti za zapustnikove dolgove, ako pripadejo zapuščini umrlega.

Izidor K. je na podlagi menjično-pravnega plačilnega naloga z 9. avgusta 1881, št. 18502, zadobljenega proti Leopoldu M., Jožefu in Ani H. prosil, da se mu dovoli v zavarovanje menjične terjatve iz tega plačilnega naloga v znesku 280 gld. s pr. eksekutivna zastavna pravica do zavarovane glavnice v znesku 1000 gld., katero mora po smrti Jožefa H. izplačati „c. kr. priv. Assicurazioni generali“, dalje do kapitala v znesku 1000 gld., ki je bil zavarovan pri „Janus“-u za slučaj smrti Jožefa H., in ki je po smrti tega zadnjega postal plačilen, da se to ob enem obema zavodoma naznani in c. kr. uradnemu slugi naloži, da na zavarovalnih, v zapuščino pripadajočih policah zaznamuje zastavno pravico, slednje pa pri sodnji deponira.

To prošnjo je c. kr. deželna sodnija v Gradci z odlokom z 28. decembra 1881, št. 29074 odbila, ker tisti znesek, katerega mora kako zavarovalno društvo izplačati pri smrti one osebe, koje življenje je bilo zavarovano, ni objekt premoženja zapustnikovega, oziroma del njegove zapuščine, radi česar tudi ne more biti predmet eksekucije, ki je namerjena proti zapuščini umrlega.

Rekursu, ki ga je proti temu odloku uložil prositelj za rubežen, c. kr. nadsodnija z naredbo od 18. januarja 1882, št. 847 ni pritrdila; ker akoravno je res, da ni nemogoč slučaj, v kojem bi se moralo s svoto, katero mora kako zavarovalno društvo plačati vsled smrti človeka, kojega življenje je bilo zavarovano, ravnati kakor z delom njegove zapuščine, ker je zavarovancu na prosto voljo dano, svojo zapuščino zaznamenovati kot ono, ki naj ima dobiček od tega, mora vendar oni, ki hoče zaradi kakega dolga zavarovančevega zarubiti kako v zapuščini zadnjega nahajajočo se polico in oziroma kako glavnico, ki se mora na podlagi one izplačati, vsaj trditi, da je bil ta kapital za zapuščino zavarovan, ker bi se le v tem slučaju moglo govoriti o premoženji, iz kojega bi mogel prosilec pričakovati na rubežen kako plačo za svojo terjatev, in katero se more po §§. 311 in 340 obč. sod. reda in po dvor-

nem dekretu od 29. maja 1845, št. 889 zbirke pravosodnih zakonov smatrati za sposobno, da se zarubi.

Ker je pa rekurent v svoji eksekutivni prošnji navel le zavarovani kapital v znesku 1000 gld., katerega mora izplačati „c. kr. priv. Assicurazioni generali“ vsled smrti Jožefa H., in pa kapital v znesku 1000 gld., kateri je bil za slučaj smrti Jožefa H. zavarovan pri „Janus“-u in ki se mora vsled smrti onega izplačati, kot objekte eksekucije, brez da bi bil naznanil, na katerega korist da so bile te glavnice zavarovane, in ker se tudi iz izpovedbe, da spadajo v njegovo zapuščino, ne more razvideti trditev, da je v njih imenovana zapuščina Jožefa H., katerej naj pripade korist, je popolnoma opravičeno, da se je odvrnila eksekucijska prošnja.

C. kr. najvišje sodišče je na izredni revizijski rekurs, katerega je uložil prositelj za rubežen, to rabsodbo iz nadsodnijskih nagibov potrdilo.

(Rabsodba najvišjega sodišča od 4. aprila 1882, št. 2513.)

G. H.

Motenje posesti.

F. S. je bil na prošnjo upnika Janeza M. od sodnije Z. postavljen za sekvestra posestva Frana M. in kot sekvester tudi od sodnije upeljan. Po upeljanji sekvestra prodal je Franjo M. kaščo, vzeto v izvršbeno cenitev Matiji P. Sekvester uložil je na to zoper Matija P. tožbo zastran motenja posesti, opiraje se na to, da je on od sodnije bil kot sekvester posestva Franjo M. upeljan, torej djanski posestnik.

Sodnija Z. uslišala je zahtevanje tožnika in sicer iz nagibov nadsodnijskih, navedenih v Glaser-Ungar-jevej zbirki pod št. 819.

Druga instanca zavrnila je tožnika iz sledečih

razlogov:

Glede na to, da je s sekvestracijo kratena le pravica lastnika do užitka, lastnik pa v vseh svojih drugih pravicah ostane nekraten, — glede na to, da ga postavljeni sekvester le z ozirom

na pobiranje (einhebung) plodov in užitka predstavlja in nikakor ne upliva na zadeve, ki ne spadajo v področje sekvestracijskega namena; — glede na to, da on s tem, da je bil upeljan za sekvestra, nikakor ni postal djanski posestnik sekvestriranega posestva, iz katerega razloga se nikakor ne more spoznati, da je bilo posestvo moteno s tem, da se je prodana kašča, stoječa na sekvestriranem posestvu, podrla in proč spravila; — slednjič glede na to, da bi se moral tožnik kot sekvester, da odvrne škodo prosilcu sekvestracije, obrniti do sekvestracijske oblasti, katera potem postavno postopa — se je morala razsodba prve instance predrugačiti in zahtevanje tožnika odbiti.

Revizijski utok se ni objavil.

Imajo-li c. kr. notarji pravico zastopati stranke?

Najvišji sodni dvor ukrenil je principjalno važno odločbo povodom naslednjega slučaja:

Neki notar obsodil se je pri prvej stopinji zaradi disciplinarnega pregreška po §§. 5 in 157 notarskega reda, ker je strankam izdeloval za plačilo uloge v kazenskih zadevah in to v kraji, kjer je nastanjen odvetnik.

Najvišje sodišče ga je z odločbo s 14. septembra 1882. št. 7125 popolnem oprostilo.

Nagibi razsodbe bili so sledeči:

„C. kr. notar sicer sam priznava, da je oddal pri c. kr. okrajnej sodnji v I. leta 1880 68 ulog, leta 1881. 86 in leta 1882. 11 ulog v kazenskih zadevah, mej temi 76 v izvršilni obravnavi, in da je za teh 165 ulog računal 823 gld. 17 $\frac{1}{2}$ kr. nagrade, od te vsote spada pa skoro polovica za koleke.

Po justičnej naredbi z 21. avgusta 1851. dovoljeno je pa notarjem zastopati stranke v sumaričnej obravnavi s tem pogojem, da se to zastopanje ne naslanja na akt, kateri je bil storjen pri njih samih in da si s tem posredovanjem ne iščejo posebnih dohodkov. Taiste naredbe morajo se smatrati veljavnimi tudi

za mejčasno upeljano bagatelno in opominsko obravnavo, kajti tudi pri teh se ne zahteva posredovanja odvetnikov, ampak je strankam na voljo dano izbrati si zastopnika.

Ker torej ni razvidno, da bi izvirala kaka pravna zadeva, v katerih je ta notar strankam izdelaval uloge, iz notarskega akta pri njem samem storjenega; in ker se pri malem številu tekem 27 mesecev oddanih ulog (katerih spada $6\frac{1}{2}$ na mesec) in pri malem znezkju zahtevane nagrade (ki z uračunanimi koleki in troški še petih gld. za ulogo ne doseže) pač ne more govoriti o izrednih dohodkih: tedaj se je ta notar le poslužil pravice, dane mu po postavi in se v njegovem početji ne da najti kršenje §§. 5 in 157 not. reda, ki bi prouzročalo disciplinaren pregrešek.“

Občinske zadeve.

Cestna policija.

(Dalje.)

2. Skrb za vzdrževanje mostov in brvij.

Mostovi in druga umetna zidovja smatrati se morajo po navadi za dele dotičnih cest, ter jih mora tedaj vzdrževati tisti, komur je dolžnost, da skrbi za te ceste.

Mostovi in brvi morajo se popraviti, ako so poškodovane, in oni, katerim je to dolžnost, morajo se k temu siliti. Ako so mostovi in brvi po nesreči na jedenkrat postale nesposobne za promet, morajo se razobesiti svarila, po okolščinah ustaviti promet črez poškodovane mostove in brvi popolnoma ali deloma in to objaviti; poškodovani mostovi in brvi naj se kolikor mogoče hitro zopet za promet pripravne narede.

Prepadi morajo se tam, kjer je možno ograditi, kakor tudi globoki rovi in vodotoki ob cestah, po katerih se hodi ali vozi.

Kdor hudobno poškoduje ali odstrani mostove, zatvornice pri jezih, okove ali ograde ali bodisi že kakoršno koli stavbo, prestopi kazenski zakon. (§. 318 kazenskega zakonika.)

3. Skrb za lehak promet na cestah.

Kaka pravila veljajo za napravo in vzdrževanje lahkega prometa na cestah?

V vzdrževanje in napravo lahkega prometa na cestah naj se dajó cestam in seliščem imena, numerirajo hiše v seliščih in ceste vzdrže čiste.

Kako naj se ceste zaznamujejo?

Postranske ceste, ki vodijo od erarijalnih cest, kakor tudi one postranske komunikacijske ceste, ki nimajo v takih cestah svojega začetka in ki vodijo v sredino dežele, potem one postranske ceste in važnejša komunikacijska pota, ki drže do znanih krajev, morajo imeti kažipote (cestne roke). Kažipoti morajo biti vseskozi jednake podobe v barvi in napisu, jednake visočine, kakor tudi jednako močni, in sicer široki 12" in visoki 9', računjeno od tal, in navadno morajo biti narejeni iz hrastovine.

Kako naj se imenujejo kraji?

V urodu in izrodu kakega kraja (selišča) napraviti se mora na občinske stroške na kakem primernem kraji tabla, na kateri mora razločno biti zapisano ime tega kraja, potem občine in političnega okraja, h kateremu pripada; in pri krajih, ki leže v kakem colnem okraji na meji, mora biti tudi ta vedno razločno zapisan.

Ako se ne trpi prostovoljno, da se te table na hiše pribijejo, postaviti se morajo pri urodu in izrodu na kolih.

Pri večjih seliščih, posebno pa v mestih, morajo se pri začetku in koncu ulic njih imena s črnimi črkami zapisati.

Kako naj se numerirajo hiše?

Vsa poslopja, ki so stanovališča ljudem, morajo se numerirati, tedaj tudi samotne hiše in gozdne ter planinske kočje.

Kako da se mora vršiti numeriranje, kdo da sme dovoljevati spremembe in kdo da mora za to stroške trpeti, določuje zakon od 29. marca 1869 drž. zakonika št. 67.

Občinski predstojnik je za natančno izpolnovanje te določbe odgovoren, in če se kak hišen gospodar brani izvršiti zapovedano mu numeriranje svojega stanovišča ali pa le njega obnovenje, napraviti ga mora dati predstojništvo ob njegove stroške.

Na kaj se mora raztezati skrb za čisto vzdržanje cest?

Skrb za čisto vzdržanje cest ima se raztezati: na redno čiščenje in zabranjenje onesnaževanja cest, na prepoved, da se voda ne sme kar odprto čez cesto napeljati, na primerno vzvišenje cest, na to, da more na ceste in v ulice dobajati dosti dobrega zraka, in čisto vzdrževanje prekopov.

Na kaj se mora paziti glede čiščenja cest?

Ulice, ceste in trgi morajo se čisti vzdržavati in v ta namen osnažiti vsak teden, ako je rosa ali dež tudi po večkrat, trgi po vsakem tržnem dnevu, in ta naredba naj se večkrat objavi, da se ne pozabi. Sneg, kojega odstranjenje v vsakem kraju, izimši raz erarične in one dele cest, ki drže skozi občine, je nalog občin, ne sme se na potih ležati pustiti, kakor tudi ne, če se je iz hiš, ki leže ob glavnih cestah, pometal na te zadnje.

Odvoževanje blata, pograbljenega v seliščih, skozi katera drže erarijalne ceste, raz vozne ceste in iz cestnih prekopov je stvar cestnega fonda, isto tako na tistih kosih cest, ki drže skozi občine, kakor na voznih cestah in iz cestnih prekopov zunaj selišč, in se morajo tedaj tudi občine takih selišč v to primorati, skozi katere drže erarijalne ceste, le glede na krajevno policijo, kolikor to zahtevajo njena zveza med seboj in javne sanitarne zadeve, jednako drugim občinam, skozi kojih kraje ne drže erarijalne ceste.

Cestni fond trpeti mora stroške za napravo in vzdrževanje onih delov erarijalnih cest, ki drže skozi selišča, kolikor se ti nanašajo na odstranjenje in odvoževanje cestnega blata, v takem znesku, kakoršnega plača erarijalni fond za vzdrževanje in napravo onega dela javne ceste v jednaki dimenziji in pri enakih tleh, ki najbližje leži delu ceste, ki drži skozi dotično selišče.

Odvoževanje blata v seliščih zunaj delov eraričnih cest, ki drže skozi ta selišča, kakor tudi snega v krajih, kjer je cesta ob jednom tudi ulica, je nalog občin.

Katere določbe veljajo za odstranjevanje snega raz državne ceste?

Odstranjevanje snega raz državne ceste uredujeta zakon od 2. januarja 1877 drž. zakonika št. 33 in pa določba notranjega in finančnega ministerstva od 5. maja 1877 drž. zakona št. 34.
(Dalje prihodnjič.)

O pravni terminologiji.

(Dalje.)

Intestaterbe, postavni dedič.
Intestato-ab, brez oporoke.
Inventar, zapis, inventar.
Inventur, popis premoženja, inventura.
Invigilirung, pazka (L.)

J.

Jagdgesetz, lovski zakon, zakon o lovu.
Jagdpachtvertrag, pogodba o zakupu lova.
Jahresfrist, letni obrok.
in J. — čez leto in dan.
Judiciell, pravosoden.
Jurisdiction, sodna oblast.
Jurisdictionsnorm, sodne oblasti pravilnik.
Justizminister, minister pravosodja.

K.

Kauf, kup.
Käufer, kupnik.
Käuferin, kupnica.
Kaufgeld, kupnina.
Kaufvertrag, kupna pogodba.
Kenntniss, znanje.
„ zur — bringen, naznaniti.
„ zur — nehmen, na znanje vzeti.
„ in — setzen, naznaniti.
Kerkerstrafe, ječa.

Kindesmord, detomor.
Kindesstatt, an — nehmen, posinoviti, — pohčeriti.
Klagbar, tožljiv.
„ — auftreten, tožiti koga.
Klage, tožba.
Kläger, tožnik.
Klageschrift, tožben spis.
Kostenanschlag, promet stroškov.
Kostenverzeichniss, stroškovnik.
Kündigung, odpoved.
Kundmachen, razglasiti.
Kundmachung, razglas.
Kunstverständiger, zvedenec.
Kuppelei, zvodstvo.
Kux, delež (rudnika).

L.

Landesgesetz, deželni zakon.
„ -blatt, deželni zakonik.
Landesumlage, deželna naklada.
Landesverwaltung, deželna uprava.
Landstreicher, vlačugar.
Landstreicherei, vlačugarstvo.
Landtafel, deželna knjiga.
„ -fähig, upisljiv v deželne knjige.
Legal, zakonit.
Legalisiren, potrditi podpise.
Legalisirung, potrjenje podpisov.
Legalität, zakonitost.
Legat, volilo.
Legatar, legatar.
Legiren, voliti.
Legitim, zakonit.
Legitimes Kind, zakonsk otrok.
Leibgedinge, osebojek.
Leihvertrag, posojilna pogodba.
Leisten-, den Eid, priseči.
„ -Dienste, služiti.

- Leisten Bürgschaft, jamčiti, porok biti.
„ Zahlung, plačati.
„ Sicherheit, varnost dati.
Leistung, delo.
Leistungen und Gegenleistungen, opravilo in povračilo.
Letztgeborener, poslednjerojenec.
Letztwillige Verfügung, poslednja volja.
Leumund, glas.
Leumundsäusserung, izjava o obnašanji.
Leviren (erheben), pritožiti se.
„ wegen Mangels der Acceptazion oder der Zahlung einen
Protest leviren, pritožiti se zaradi nevezete menjice ali zaradi
neizplačane menjice.
Levirung des Protestes, uloženje protesta.
Liegenschaft, nepremično blago, nepremičnina.
Liquidirungsklage, ugotovilna tožba.
Liquidierungsprotokoll, ugotovilni zapisnik.
Lizitazion, dražba.
Lizitazionsbedingungen, dražbeni pogoji.
Lizitazionserlös, dražbeno skupilo.
Lizitazionstagfahrt, dražbeni dan.
Lohnvertrag, mezdna pogodba.
Löschung (bücherliche), izknjižba.
Löschungsbewilligung, izknjižbe dovolitev.

M.

- Machthaber, pooblaščenec.
Mahnverfahren, opominjalni postopek.
Majoren, doleten.
Mandat (Vollmacht), pooblastilo.
Mandatar, pooblaščenec.
Mandatsprocess.
Mandatsverfahren.
Mängelklage.
Massaverwalter, oskrbnik vsega premoženja.
Mehr bieten, več ponuditi pri dražbi.
Meineidsklage, tožba zaradi krive prisege.
Meistanbot, najvišji ponudek.

Meistbotsverteilung, razdelitev skupila.
Meistbotsverteilungsbescheid, razdelilni odlok.
Meliorazion, zboljšanje.
Meritorische Entscheidung, rzsodba v poglavitnej stvari.
Miethvertrag, najemna pogodba.
Miethzins, najemnina.
Minderjährig, maloleten.
Missbrauch, zloraba.
Mithaften, jamčiti s kom vred, sojamčiti.
Mithaftung, sojamčenje.
Mobilarvermögen, premičen imetek.
Moratorium, odložnica.
Motiviren, z razlogi podpirati.
Mündel, varovanec, varovanka.
Mündliches Verfahren, ustna obravnava.
Muthwillenstrafen, kazni za samovoljnost.

N.

Nachfolge, nasledstvo.
Nachforschen, pozvedovati.
Nachgeborener, po očetovi smrti rojen, posmrtni otrok.
Nachsicht des Alters, spregled let.
Nachtragsgebühr, doplačilo.
Naturalleistung, plačanje v rečeh.
Nebenleistung, postranska dolžnost.
Nichtigkeit, ničnost.
Nichtigkeitsbeschwerde, pritožba ničnosti.
Normalienbuch, pravilnik.
Notariatsakt, beležniški (notarski) spis.
Novazion, obnova.
Novazionsvertrag, obnovna pogodba.
Nutzeigentum, užitna last.
Nutzniesser, uživalec.
Nutzniessung, uživanje.
Nutzungseigentümer, užitni lastnik

O.

Obduktionsbefund, poročilo o pregledu mrtvega trupla.
Obliegenheit, dolžnost, zaveza.

Oeffentlichkeit und Mündlichkeit des Verfahrens, javno in ustno obravnavanje.

Offerte, ponudba.

Oppositionsklage, tožba na razveljavanje terjavne in izvržbene pravice.

Original, izvornik.

Originalwechsel, izvirna menjica.

Ort, an Ort und Stelle, na mestu.

Oertlichkeit, kraj.

P.

Pacht, zakup, najem.

Pächter, zakupnik.

Pachtvertrag, zakupna pogodba.

Pachtzins, zakupščina.

Passivstand, stan dolgov.

Paternitätsklage, tožba na priznanje očestva.

Personalhaftung, osebno jamčenje.

Percentagegebühr, odstotna pristojbina.

Pfand, zastavljena stvar, zastavek.

„ zum Pfand geben, zastaviti.

Pfand- (Faustpfand), ročna zastava.

„ -Hypothek, hipoteka (stojna zastava R.)

Pfandbesitz, zastavna posest.

Pfandbestellung, zastavljenje.

Pfandgläubiger, zastavni upnik.

Pfandrecht, zastavna pravica.

Pfändung, rubežen.

Pfändungsprotokoll, rubežni zapisnik.

Pfandverschreibung, zastavni zapis.

Pfandvertrag, zastavna pogodba.

Pflegekind, rejenec, rejenka.

Pflegschaft, varstvo, skrbstvo.

Pflegschaftsangelegenheit, varstvena zadeva.

Pflichtleistung, oprava dolžnosti.

Pflichtteil, dolžni delež.

Praenotant, prednamovatelj.

Praenotat, prednamovanec.

Praenotazion, prednamba.

Praenotazionsrechtfertigung, opravičenje predznanbe.
Praenotazionsrechtfertigungsklage, tožba na opravičenje predznanbe.
Praenotiren, predznamenovati.
Praesentation eines Wechsels, predočba menjice.
Pressübertretung, prestopok tiskovnih postav.
Priorität, prednost.
Privilegium, privilegij (svoboščina).
Privilegiumeingriff, razžaljenje privilegija.
Privilegiumerlöschung, preminutje privilegija.
Produktionskapital, glavnica za pridelovanje.
Prokura, pooblastilo.
Prolongiren, podaljšati.
Proprewechsel, lastna menjica.
Protest, ugovor, protest, odpor L.
Protestaufnahme, zapis protesta.
Protokollarische Aufnahme, zapis.
Provokation, izziv.
Processakten, pravnici spisi.
Processführung, pravdanje.
Processordnung, pravnici red.
Pupillar-, sirotinski.
Pupillarmässige Sicherheit, sirotinska varnost.
Pupillarsubstitution, sirotinsko namestovanje.
Pupillarvermögen, sirotinska imovina.

Q.

Qualifikationsausweis, izkaz prikladnosti.
Quartalausweis, četrletni izkaz.
Quittung, pobotnica.
Quote, znesek.

R.

Realakt, delo zastran nepremičnega posestva.
Realexekuzion, izvržba nepremičnega blaga.
Reassumirung, ponovljenje.
Reassumirungsgesuch, prošnja za ponovljenje.
Rechnungs-, računski.
Rechnungsabschluss, sklep računov.

- Rechnungsanstand, računski spotikljej.
Rechnungsbemängelung, očitanje pomanjkljivosti (nedostatkov) v računu.
Rechnungserledigung, odpis na podani račun.
Rechnungsleger, računodavec.
Rechnungsprocess, računska pravda.
Recht obj., pravo.
„ subj., pravica.
Rechtmässig, zakonit.
Rechtsanspruch, pravna terjatev.
Rechtsgeschäft, pravni posel.
Rechtskraft, pravna moč.
Rechtskräftig, pravomočen.
Rechtsmittel, pravna sredstva.
Rechtstitel, pravni naslov.
Rechtsverbindlich, pravovezni.
Rechtsverbindlichkeit, pravoveznost.
Rechtsverhältniss, pravno razmerje.
Rechtsvermuthung, pravni domnevek.
Rechtsweg, pravna pot.
Rechtswohlthat, pravna dobrotà.
Regenwasserrecht, pravica do kapnice.
Regress, odškodba, povračilo.
Begressnahme, terjanje odškodbe.
Reinigungseid, očitna prisega.
Rekognizion, priznanje.
Rekurriren, pritožiti se.
Rekurs, pritožba, utok.
Relazion, poročilo.
Reluizionsvertrag, odkupna pogodba.
Repertiren, razdeliti.
Replik, tožnikov odgovor, replika.
Repressivgesetz, odvrčavna postava.
Restituiren, povrniti.
„ in integrum, postaviti v prejšnji stan.
Retenzionsrecht, pridržna pravica.
Reugeld, skesovina.
Rotulus, zavoj spisov.

Rückanfall der Erbschaft, zavrnitev dedine.
Rückerlag der Klage, zavrnitev tožbe.
Rückkauf, povračni kup.
Rückstand, zastanek.
Rühmen sich eines Rechtes, hvaliti se s pravico.

S.

Sachenrecht, stvarna pravica.
Sachfällig werden, pravdo zgubiti.
Satzbuch, zastavna knjiga.
Satzgläubiger, uknjiženi upnik.
Satzpost, upisek.
Saumsalszinsen, zamudne obresti.
Schadenersatz, odškodba.
Schadloshaltung, odškodovanje.
Schadloshaltungsrevers, odškodovalni revers.
Schätzmänn, cenivec.
Schätzmänngebühr, cenitnina.
Schätzungseid, cenitna prisega.
Schätzungspreis, cenilo.
Schenkungsvertrag, darilna pogodba.
Schiedsgericht, porotni sod.
Schlüsselgeld, odstopnina za gospodarstvo.
Schlusserkenntniss, konečna razsodba.
Schlussverhandlung, konečna obravnava.
Schmerzensgeld, bolnina.
Schreibgebühr, pisarnina.
Schuldenstand, dolgovi.
Schuldpost, dolg.
Seitenverwandter, stranski sorodnik.
Servitut, služnost.
Servitutsrecht, pravica (do služnosti).
Sicherheitsleistung, danje varnosti.
Sicherstellen, zagotoviti, zavarovati.
Sicherstellung, zavarovanje.
Simultanhypothek, vkupna, nerazdelna hipoteka.
Simultanschuldner, vkupni dolžnik.
Sistiren, ustaviti.

- Solidarhaftung, nerazdelno jamčenje, odgovornost.
Solidarisch, nerazdelen.
Solidarverbindlichkeit, nerazdelna zaveza.
Sperr (gerichtl.) zapečatenje.
Sperrabnahme, razpečatba.
Sperranlegung, zapečatba.
Stammgut, dedovina, domačija.
Standesänderung, premena stanu.
Statthaftigkeit, dopustljivost.
Stellvertreter, namestnik.
Stempelanstand, spotikljej glede koleka.
Stempelgebühr, kolekovina.
Steuerabschreibung, odpis davkov.
Steueranschlag, proračun davka.
Steuerausschreibung, razpis davka.
Steuergebühr, davščina.
Steuerrückstand, zastanek na davku.
Steuerumlage, dačna naklada.
Stillschweigende Einwilligung, molčé dano dovoljenje.
Strafausmass, izmera kazni.
Strafausmessungsgrund uzrok za izmero kazni.
Strafbar, kaznjiv.
Strafbarkeit, kaznjivost.
Strafdauer, trpež kazni.
Strafe (Geld), globa.
„ nachsehen, kazen prizanesti.
„ zuerkennen, v kazen obsoditi.
(Dalje prihodnjič.)

Raznosti.

Pražka notarska komora predložila je justičnemu ministerstvu motivirane nasvete, zadevajoče urejenje razmer mej upniki in dolžniki glede eksekucije. Po legislativnem in administrativnem potu naj se v interesu pravne sigurnosti in v občnem interesu izvedejo naslednja pravila:

1. Dolžniku naj se poleg neogibno potrebne obleke in orodja v smislu čl. 340. sodnega reda pusti tudi neogibno pohištvo. Izvršbi odtegnejo naj se

tudi vse v stanovanji eksekuta nahajajoče se stvari, katere so njegovim mladoletnim otrokom v rabo namenjene bodisi od starišev ali pa tudi tretjih oseb.

2. Pri eksekutivnih prodajah premakljivih stvari (pokretnostij) naj se zahteva od kupcev primerna varščina (vadium), katero zamorejo po priliki tudi mej dražbo nazaj zahtevati.

3. Po vseh večjih mestih naj se napravijo javne sodnijske dražbine lope (dvorane), v katerih naj se zarubljene pokretnosti redoma javno dražé (licitujejo).

4. Eksekvirana stvar naj se nikdar ne proda pod ceno z uzrokom, da v zadnji dražbin dan nikdo nij ponudil klicane cene. Eksekvent (tožitelj) naj ima temveč pravico, da sme k dražbi dovedeno stvar za klicano ceno sam na račun vzprejeti, ako si nij pridržal pravice, da se naj eksekutivna dražba ponovi ob ugodnejšem času in ako se pri ponovljeni dražbi ne ponuja vsaj polovica cene; v zadnjem slučaju naj bi moral tožitelj stvar vsaj za polovico klicane cene vzeti. —

(Deželna sodnija graška) storila je 28. oktobra povodom apelne obravnave zanimljiv ukrep principijalnega pomena. Stvar zadeva obravnavo I.—ške okrajne sodnije, pri kateri se je bila uročila privatna tožba zaradi razžaljivih litografovanih pisem. Zagovornik je zanikal pristojnost okrajne sodnije trdeč, da se morajo v smislu tiskovne postave kamnopolni izdelki smatrati „tiskovinami“, da se imajo torej razžaljenja s takovimi pismi po §. 493. kaz. zak. presojati kot pregreški in ne kot prestopki ter da pripadajo po VI. členu lit. A. uvodilnega zakona k kazenskemu pravilniku s 23. maja 1873. pred porotno sodišče. — Deželna sodnija pa je odbila to pritožbo ter izrekla okrajno sodnijo za kompetentno razlogom, da se litografovani izdelki ne dadó smatrati za „tiskovine“ v smislu §. tiskovne postave z 17. decembra 1862. in tudi ne za mehanično ali kemično pomnožene izdelke „slovstva“ in „umetnosti“ v smislu rečenega tiskovnega paragrafa.

(Književnost.) „Die Real- und Mobilar-Meistbots-Verteilung“ imenuje se knjižica, katero je spisal znani pisatelj dr. Frühwald in v kateri se razlaga kako se ima kup (Meistbot) pri eksekutivnih dražbah razdeliti in se ozira povsod na dotične določbe c. kr. najvišjega sodišča.

Toplo priporočujemo to knjižico, katera velja 1 gld. vsem juristom, posebno sodnikom, katerim bode v raznih slučajih koristna.

„Grundriss zu Vorlesungen über Geschichte und Institutionen des römischen Rechtes“ od dr. A. Lener-ja, prof. na Dunaji je naslov druge knjige, katera ima za profesorje in za one osebe, katere se pečajo z rimskim pravom, praktično vrednost. Izdala je obe knjigi v lepi obliki znana Manz-ova zaloga juridičnih knjig na Dunaji.

(Imenovanje.) Auskultant gosp. Weikhard Gandini imenovan je adjunkt pri c. kr. sodnji v Žužemperku.

(Premeščenje.) Adjunkt gospod Leopold Žužek prestavljen je od c. kr. sodnije v Žužemperku k c. kr. sodnji v Loko.